

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Alena Jurčová

**Komparace důsledků volebních systémů Kanady, Austrálie a
Nového Zélandu a na reprezentaci menšin**

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Tomáš Lebeda, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 26. června 2012

Alena Jurčová

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce Doc. PhDr. Tomáši Lebedovi, Ph.D. za vedení práce a jeho rady a připomínky.

OBSAH

ÚVOD	5
1. VOLEBNÍ SYSTÉMY A JEJICH ÚČINKY NA REPREZENTACI MENŠIN	9
2. CHARAKTERISTIKY ZKOUMANÝCH MENŠIN	12
2.1 PŮVOD A HISTORIE	12
2.2 GEOGRAFICKÁ LOKACE	14
2.3 PRÁVA A POSTAVENÍ VE SPOLEČNOSTI	15
3. ZASTOUPENÍ MENŠIN	17
3.1 ZASTUPUJÍCÍ INSTITUCE	17
4. POLITICKÉ STRANY A MENŠINY	19
4.1 VLÁDNOUCÍ A OPOZIČNÍ STRANY	19
5. POLITICKÁ REPREZENTACE MENŠIN	21
5.1 VOLBY	24
ZÁVĚR.....	31
PRAMENY A LITERATURA	34
ABSTRAKT	39

ÚVOD

Volební systémy mají řadu důsledků, mezi těmi významnějšími můžeme jmenovat vliv na proporcionalitu, počet stran a reprezentaci žen a minorit. Tato práce se bude zabývat poslední jmenovanou kategorií. Menšiny se v dnešní době nacházejí ve velkém množství zemí, přičemž v některých případech byla původně daná menšina ve své zemi většinou, ale kvůli kolonizaci, kdy imperiální mocnost zabrala určité území a vydobyla si nadvládu nad původním obyvatelstvem, které se v zemi nacházelo, se stalo menšinou. V některých případech o stejné území usilovaly i dvě mocnosti zároveň, což mělo také své dopady, jak uvidíme později.

Země zařazené do této práce nebyly vybrány náhodně, ale z důvodů společné minulosti. Všechny jsou bývalými koloniemi (později dominii) Velké Británie, jsou rovněž členy Commonwealth of Nations, volného sdružení bývalých britských kolonií a dominií a je možné je zařadit do skupiny rozvinutých demokracií. Všechny tři země jsou konstitučními monarchiemi a hlavou státu je zde královna Alžběta II, reprezentovaná generálními guvernéry. Vlivem koloniálních vazeb na Velkou Británii si každá ze zemí prošla zkušeností s westminsterským modelem volebního systému – relativně většinovým volebním systémem *First Past The Post* (dále FTPT), který se dodnes, v rámci sledovaných zemí, používá jen v Kanadě. V Austrálii se nyní používá Alternativního hlasování – *Alternative vote* (dále AV) a na Novém Zélandu personalizovaný poměrný volební systém – *Mixed-member proportional* (dále MMP). Téma je časově vymezeno rokem 1996, kdy se konaly na Novém Zélandu první volby po změně volebního systému z FTPT na MMP. Od té doby uběhlo v daných zemích dostatečný počet voleb na to, abychom mohli zkoumat vývoj dané problematiky. Jelikož jsou Kanada a Austrálie federacemi, je zde na místě upřesnit, že budou zkoumány výsledky voleb do dolních komor Federálních parlamentů. Na Novém Zélandu budou zkoumány volby do jednokomorového parlamentu.

Definice minorit existuje mnoho a nedá se říci, že by existovala jedna jediná vhodná, tento problém však není předmětem této práce. Pro tuto práci byla vybrána definice minorit podle Kristin Henrarda, jelikož je dostatečně široce definovaná k aplikaci na všechny tři odlišné minority v daných zemích. „Minorita je skupina obyvatel s etnickými, náboženskými a jazykovými charakteristikami, která se odlišuje od zbytku obyvatel a která není dominantní, je početně menší než zbytek obyvatel a přeje si zachovat svou identitu.“ (Henrard, 2001) V kontextu tří zkoumaných zemí je definice aplikována na obyvatelstvo původní či obyvatelstvo, které je zde již po staletí,

jeho příslušníci se zde narodili a za uplynulou dobu si vydobylo svá práva či významnější pravomoci a postavení v politickém systému dané země a reálně jej ovlivňuje. Konkrétně je sledována francouzsky mluvící menšina a domorodí obyvatelé v Kanadě, Maorové na Novém Zélandu a Aboriginies v Austrálii, které jsou nejpočetnějšími a nejvýznamnějšími menšinami ve svých zemích a ovlivňují více či méně volební výsledky. S tím, jak se svět stává kosmopolitnějším, můžeme v těchto zemích pozorovat i jiné minoritní obyvatelstvo, jako jsou imigranti z jiných zemí, to však není z výše zmíněných důvodů analyzováno.

Budeme vycházet z toho, že obecně uznávaným faktem je, že etnické menšiny jsou silně podreprezentovány mezi politickými elitami a v zastupitelských orgánech. Will Kymlicka popisuje tuto situaci následovně: Podreprezentace historicky znevýhodněných skupin je obecným jevem. V USA a Kanadě, ženy, rasové menšiny a domorodé obyvatelstvo mají o méně než jednu třetinu míst než by měli mít na základě jejich demografického podílu. Podreprezentace etnických menšin však není jev vyskytující se pouze v Severní Americe. (Togeby 2008, s. 325-326) Co se týče vlivu volebních systémů na reprezentaci menšin, bude zkoumána úvaha, že poměrné zastoupení, na rozdíl od FTPT, podporuje demografickou reprezentaci, vyplývá ze skutečnosti, že kandidátní listiny, které mají produkovat kompenzační mandáty (v MMP), nebo vícemandátové obvody (listinné poměrné systémy) mohou být použity k umístění žen a kandidátů menšin na výhodné pozice, tak aby měli větší šanci ke zvolení. I když samotné poměrné zastoupení samotné nemusí být dostačující k zajištění efektivní reprezentace žen, menšin či domorodých obyvatel, přináší alespoň méně překážek k dosažení demograficky reprezentativních výsledků než většinové volební systémy. (Tanguay, Bittle 2005, s. 63)

Cílem této práce je zodpovědět tyto výzkumné otázky: Budou menšiny v zemi s poměrným volebním systémem zastoupeny lépe než v zemi s většinovým? Je v některé ze zemí menšinové obyvatelstvo podreprezentováno či nadreprezentováno? Závisí reprezentace daných menšin pouze na volebním systému dané země?

K určení nadreprezentace či podreprezentace jednotlivých politických stran zastupující minority bude použit index deformace: $I = s/v$, kde s je procento mandátů získaných politickou stranou a v procento hlasů, které politická strana získala. Ideální stav, čili maximální proporcionalita, nastává při hodnotě 1, kdy jsou si procento mandátů a procento hlasů rovné. Čím vyšší je hodnota indexu deformace, tím vyšší je míra nadreprezentace. Čím je hodnota indexu deformace blíže 0, tím je větší míra

podreprezentace. (Novák, Lebeda 2004, s. 414-415) Pokud minorita v dané zemi není reprezentována vlastní politickou stranou nebo její zástupci kandidují za jiné politické subjekty, budou vyhledáni také tito poslanci. Poté budou porovnána procenta poslanců zastupujících menšiny s procentem všech obyvatel hlásících se k dané menšině. Zároveň budou také sledovány mechanismy mimo volební systémy, které se užívají ke zvýšení reprezentace menšin. V některých volebních systémech jsou například ze zákona vyhraněny mandáty pro zástupce menšin.

Práce se skládá z pěti kapitol. První kapitola se věnuje volebním systémům a jejich teoretickým předpokladům a důsledkům v zemích vybraných pro tuto práci. Druhá kapitola se zabývá charakteristikami menšin v těchto zemích, jejich původu, geografické lokaci, právy a postavení ve společnosti. Ve třetí kapitole je věnován prostor organizacím a vládním institucím, které podporují zájmy domorodých obyvatel. Čtvrtá kapitola shrnuje postoje nejsilnějších parlamentních stran k problematice daných menšin. V poslední kapitole je analyzováno zastoupení menšin jimi vytvářenými politickými stranami a skrze mandáty získané všemi poslanci menšinového původu. Je zde porovnáno procento mandátů pro poslance z řad minoritního obyvatelstva s procentem populace této minority a prozkoumána možnost podreprezentace či nadreprezentace politické strany zastupující minoritní obyvatelstvo za použití indexu deformace. V závěru budou tyto údaje porovnány.

Odborných publikací a studií zabývajících se domorodými obyvateli, jejich postavení či právy existuje mnoho, vyskytují se však převážně ve formě případových studií daných zemí a nezabývají se výhradně politickými důsledky voleb na domorodé obyvatelstvo v daných zemích. Jsou však užitečnými zdroji pro část textu zabývajících se charakteristikou daných menšin. Hlavními zdroji pro analýzu proto budou oficiální internetové stránky týkající se volebních výsledků do dolních komor parlamentů a statistických úřadů. Jako teoretický podklad k práci byla použita práce Lise Togeby, *The political representation of ethnic minorities: Denmark as a deviant case*, ze které je čerpáno tvrzení, že etnické menšiny jsou obecně odreprezentovány mezi politickými elitami a v zastupitelských orgánech. Z práce Briana Tanguay a Stevena Bittle, *Parliament as a mirror to the nation: Promoting diversity in representation through electoral reform*, pochází úvaha, že poměrné zastoupení přináší efektivnější reprezentaci menšin či alespoň méně překážek k dosažení demograficky reprezentativních výsledků než většinové volební systémy.

Publikace *Volební systémy* autorů Romana Chytilka, Jakuba Šedo, Tomáše Lebedy a Dalibora Čalouda se zabývá zejména jednotlivými druhy volebních systémů, jejich klasifikací (MMP jasně zařazuje mezi poměrné volební systémy), charakteristikami a účinky. Další českou knihou jsou *Volební a stranické systémy: ČR v mezinárodním srovnání* od Miroslava Nováka a Tomáše Lebedy, která pojednává obecně o volebních systémech, o jejich vlivu na stranické systémy. Je zde popsáno několik nejvýznamnějších indexů měřících proporcionalitu a nad- či podreprezentaci, z nichž je v této práci použit index deformace.

Za zahraničních publikací je zde použit velmi dobře zpracovaný sborník *The Politics of Electoral Systems* editovaný Michaellem Gallagherem a Paulem Mitchellem, který vysvětluje jak jednotlivé volební systémy fungují v konkrétních zemích, včetně našich tří zemí. Další zahraniční sborník *Mixed-Member Electoral Systems: The Best of Both Worlds?* editovaný Matthew S. Shugartem a Martin P. Wattenbergem se věnuje různým typům smíšených volebních systémů, mezi které řadí i MMP. Je zde popsán počátek a postupný vývoj smíšených systémů, včetně konkrétních případů zemí které je používají, tedy i případ Nového Zélandu, a poté jsou analyzovány jejich důsledky. Ačkoliv tato kniha řadí MMP mezi smíšené volební systémy, je na místě zdůraznit, že autorka jej bude chápat jako proporční. Další použitou zahraniční publikací je *Electoral system design* od kolektivu autorů v čele s Andrew Reynoldsem, Ben Reilym a Andrew Elvisem. Je zde popsáno jak zvolit vhodný volební systém a jakými způsoby můžeme posílit reprezentaci menšin. MMP je i zde řazen mezi smíšené volební systémy. Australskému volebnímu systému se věnuje dílo *The Australian Electoral System: origins, variations and consequences* Davida M. Farrella a Iana McAllistera. Je zde popsán vývoj australského volebního systému od počátku 20. století, preferenční hlasování a jeho důsledky.

Z publikací zabývajících se charakteristikami daných menšin byly použity například články *Institutions, interests and ideas: explaining social policy change in welfare states incorporating an indigenous population* od Louise Humpage, *A kation within? Indigenous peoples, representation and sovereignty in Australia* od Jane Robbins či *Burying Indigeneity: The Spatial Construction of Reality and Aboriginal Australia* od kolektivu autorů Rowlanda Atkinsona, Elizabeth Taylor a Maggie Walter.

Mnoho informací, včetně volebních výsledků, postojů politických stran, organizací a práv menšin, bylo čerpáno z internetových zdrojů, viz. seznam pramenů.

1. VOLEBNÍ SYSTÉMY A JEJICH ÚČINKY NA REPREZENTACI MENŠIN

Jedním z hlavních faktorů ovlivňující reprezentaci menšin v zastupitelských orgánech je volební systém. Obecně můžeme říci, že poměrné volební systémy přináší více reprezentativní výsledky než většinové volební systémy, zvláště pokud je zde velmi nízká volební klauzule či pokud chybí úplně. Ale ani samotný poměrný volební systém sám o sobě nemusí zajistit dostatečnou reprezentaci daných menšin, proto zde mohou být použity speciálně vyhrazené mandáty pro tyto menšiny. Dalším způsobem pro posílení reprezentace menšin může být manipulace s hranicemi volebních obvodů, tzv. gerrymandering, jako tomu bylo ve Spojených státech amerických. Tento způsob je však značně kontroverzní. (Reilly, Reynolds 2005, 122-123) V některých zemích, jako je například Singapur, existuje povinnost politických stran umístit na své kandidátní listiny určitý podíl zástupců minorit. Tento způsob však není příliš rozšířený pro aplikaci na minority a používá se spíše pro zvýšení reprezentace žen. (Hughes 2011, 2-3) Dalšími vedlejšími faktory souvisejícími s volebním systémem a ovlivňující reprezentaci minorit jsou velikost volebního obvodu a ideologie politické strany.¹ (Tamtéž, 5)

Jedním ze základních kritérií při navrhování volebního systému je, že by měl zajistit reprezentaci a legislativní orgán by měl být jakýmsi zrcadlem národa, které bude odrážet strukturu společnosti včetně jejích minorit. (Reilly, Reynolds 2005, s.9) Je tedy vhodné se nejdříve podívat, jak fungují volební systémy používané ve třech zemích, které jsou předmětem této práce, a jak by měly ovlivňovat reprezentaci menšin.

Vlivem koloniálních vazeb na Velkou Británii si každá ze zemí prošla zkušeností s westminsterským modelem volebního systému – relativně většinovým volebním systémem *First Past The Post* (dále FPTP), který se dodnes, v rámci sledovaných zemí, používá jen v Kanadě. V Austrálii se nyní používá Alternativního hlasování – *Alternative vote* (dále AV) a na Novém Zélandu personalizovaný poměrný volební systém – *Mixed-member proportional* (dále MMP).

V rámci kanadského FPTP jsou kandidáti voleni jednokolovým relativně většinovým volebním systémem v jednomandátových volebních obvodech. V případě voleb do australské dolní komory parlamentu se používá AV, což je jednokolový

¹ Levicové strany jsou spojovány s více rovnostářskými postoji a budou spíše podporovat podreprezentované skupiny než ostatní politické strany.

absolutně většinový systém, ve kterém jsou poslanci také voleni v jednomandátových obvodech. Ke změně volebního systému z FPTP na AV došlo již v roce 1918 s ohledem na jeho neproporční výsledky. (Farrel, McAllister 2006, s. 38-39) Na Novém Zélandu o přechodu z FPTP rozhodli voliči v referendu a od roku 1996 se zde tedy používá MMP. (Denemark 2003, s. 92) Jde o smíšeně personalizovaný poměrný systém, který, je mezi odborníky velmi diskutovaným volebním systémem. Někteří jej označují za smíšený, jako například Shugart a Wattenberg ve své knize *Mixed-Member Electoral Systems: The Best of Both Worlds?*, na základě toho, že kombinuje většinové i poměrné principy v jednom volebním systému. (Shugart, Wattenberg 2003, s. 13) V této práci však budeme nahlížet na MMP jako na systém poměrného zastoupení. Vycházíme zde z pohledu českého politologa Tomáše Lebedy, který klasifikuje MMP jako poměrný volební systém, jelikož mechanismus MMP rozděluje mandáty pomocí poměrného principu a následné volební výstupy jsou poměrné. (Lebeda 2010, s. 19)

FPTF má tendenci zvýhodňovat silné strany, většinou první dvě, které vytváří jednobarevné vlády a střídají se u moci, a podreprezentovat třetí strany. Pokud se však jedná o stranu reprezentující tzv. odolávající menšiny, které dle Sartoriho „*nemohou být reprezentovány dvěma hlavními masovými stranami*“, a ty jsou koncentrovány v určitých volebních obvodech v dostatečném počtu k získání relativní většiny (Sartori 2011, s. 53-60), nejsou tyto strany podreprezentovány a mohou být dokonce i zvýhodněny. (Chytílek et al. 2009, s. 116) Příkladem takové strany je Québecký blok (viz dále). U AV voliči seřazují kandidáty podle svých preferencí. Pokud na základě prvních preferencí žádný z kandidátů nezíská více než 50 % hlasů, je vyloučen kandidát s nejméně hlasy a ty jsou poté přerozděleny podle dalších preferencí na volebním lístku mezi ostatní kandidáty. Kandidáti jsou takto vyřazováni, dokud někdo nezíská nadpoloviční většinu. (Farrel, McAllister 2006, s. 3-4) AV přináší disproporční výsledky, které se mohou blížit těm, které produkuje FPTP, jelikož oba systémy fungují v jednomandátových volebních obvodech. Díky preferenčnímu hlasování, které je schopno ovlivnit, i když minimálně, výsledky voleb, jsou však tyto disproporce o něco menší než u FPTP. (Tamtéž, s. 81-83) V případě MMP na Novém Zélandě má každý volič dva hlasy. Jeden dává kandidátovi v jednomandátovém volebním obvodě, který je zde zvolen pomocí FPTP. Druhý hlas uděluje politické straně. Aby strana mohla být zahrnuta do poměrného rozdělování mandátů, musí buď získat alespoň jeden mandát v některém z jednomandátových volebních obvodů nebo získat alespoň 5 % hlasů udělovaných přímo stranám. Politická strana poté doplní poslance ze svých kandidátních

listin podle poměru hlasů, který získala a vykompenzuje tak případné disproporcionality způsobené zvolením kandidátů v jednomandátových volebních obvodech. (Vowles 2005, s. 297) Je zde však možnost vzniku tzv. převislých mandátů, pokud by strana získala více mandátů v jednomandátových volebních obvodech, než by odpovídalo jejímu podílu hlasů na úrovni kandidátních listin. K tomuto jevu dochází na Novém Zélandu od roku 2005, viz níže. (Vowles, Banducci, Karp 2006, s. 272) Pro zajištění dostatečné reprezentace zdejší menšiny, Maorů, jsou zde jejich zástupcům vyhrazeny speciální mandáty v jednokomorovém parlamentu a to již od roku 1867. Pro ně hlasují Maorové, kteří se registrují do oddělených volebních registrů určených speciálně Maorům. Počet těchto volebních obvodů se mění v závislosti na tom, kolik Maorů je registrováno do oddělených registrů. Momentálně existuje sedm takových obvodů. (Denemark 2003, s. 95) Ve 20. století se v Austrálii i Kanadě vedly také diskuze o zavedení těchto speciálních mandátů, avšak nebyly úspěšné.

2. CHARAKTERISTIKY ZKOUMANÝCH MENŠIN

Tato kapitola je rozdělena na tři podkapitoly, které se věnují původu, charakteristikám, geografické lokaci a historickému vývoji působení domorodých obyvatel od jejich příchodu na území daných zemí a jejich interakci s Evropany, kteří se zde později usadili. Třetí podkapitola poté shrnuje práva domorodých obyvatel a jejich postavení, na které měli příchozí Evropané značný vliv.

2.1 PŮVOD A HISTORIE

Domorodí obyvatelé Kanady, Austrálie a Nového Zélandu zde žili tisíce let před příchodem prvních Evropanů. Nejdříve přicházely kmeny na australský kontinent. Odhaduje se, že to bylo již před 50 000 lety. Nejpozději se začali usazovat domorodí obyvatelé, Maorové, na Novém Zélandu a to v 11. století našeho letopočtu. Maorové sem migrovali převážně z východní Polynésie, zatímco původní obyvatelé Kanady a Austrálie pocházejí pravděpodobně z Asie.² Vedle těchto domorodých menšin se nachází v Kanadě ještě významná etnicko-nacionalistická menšina – frankofonní Kanadčané, jejichž předkové pocházející z Francie sem začali přicházet na počátku 17. století.

Kanadský ústavní akt z roku 1982 uznává tři kategorie domorodých obyvatel: Severoamerické Indiány, Inuity a Métisy. Podle posledních sčítání lidu z roku 2006³, počet obyvatel, kteří se hlásí k domorodému původu je v Kanadě 1 172 790, což je 3,8 % všech obyvatel.⁴ Severoameričtí Indiáni, označovaní jako First nations⁵, česky První národy, jsou nejvíce heterogenní skupinou se širokým záběrem jazyků a kultur nacházejících se po celé Kanadě. Podle posledního sčítání lidu z roku 2006 představují 59,5 % domorodých obyvatel. Druhou nejpočetnější skupinou domorodých obyvatel jsou Métisové, kterých je 33,2 %. Jako skupina se objevují po příjezdu prvních Evropanů, jelikož jsou potomci prvních Kanadčanů francouzského původu a domorodých obyvatel. Poslední skupinou jsou Inuité. Jsou poměrně homogenní

² World Directory of Minorities and Indigenous Peoples. www.minorityrights.org (25. 5. 2012).

³ Toto sčítání lidu je poslední, ze které ho jsou již dostupná všechna data. Ve všech třech zemích proběhlo poté sčítání lidu v roce 2011, avšak ne všechna data jsou zatím zveřejněna, proto tedy vycházíme ze sčítání lidu 2006.

⁴ Statistics Canada, Census 2006, Aboriginal Identity. <http://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2006/dp-pd/tbt/Rp-eng.cfm?LANG=E&APATH=3&DETAIL=0&DIM=0&FL=A&FREE=0&GC=0&GID=837928&GK=0&GRP=1&PID=89122&PRID=0&PTYPE=88971,97154&S=0&SHOWALL=0&SUB=0&Temporal=2006&THEME=73&VID=0&VNAMEE=&VNAMEF=#FN3> (25.5.2012).

⁵ Někdy se termín používá i pro souhrnné označení všech domorodých obyvatel včetně Inuitů a Métisů.

skupinou se společným jazykem a kulturou a jsou úzce spjati s původní populací Aljašky a Grónska. (Durnik 2008, s. 367-368) Australské domorodé obyvatelstvo, zahrnující Aboriginies a Torres Strait Islanders, představuje podle posledního sčítání lidu z roku 2006 2,3 %⁶ z celkového počtu obyvatel, tj. 455 027.⁷ Torres Strait Islanders jsou domorodí obyvatelé, žijící na ostrovech Torrers Strait, které jsou součástí státu Queensland na severovýchodě Austrálie. Jelikož tvoří pouze přibližně 5 % všech domorodých obyvatel, často jsou v údajích o domorodém obyvatelstvu souhrnné informace o Aboriginies a Torres Strait Islanders, aniž by byly údaje o každém zvlášť. Z praktických důvodů budeme tedy v této práci používat termínu Aboriginies jako souhrnný název pro Aboriginies a Torres Strait Islanders. Stejně jako v Kanadě Severoameričtí Indiáni i Aboriginies jsou heterogenní skupinou tvořenou z různých kmenů s vlastními jazyky a kulturou.⁸ V porovnání s Kanadou a Austrálií, Nový Zéland má mnohem vyšší podíl domorodých obyvatel, Maorů. Podle posledního sčítání lidu, také z roku 2006, se k maorské identitě hlásí 565 329 obyvatel, což je 14,6 % všech obyvatel. Maorové jsou poměrně homogenní skupinou se společným jazykem. V současnosti však mluví většina Maorů anglicky a pouze necelá čtvrtina mluví Maorštinou.⁹

První Evropané – Francouzi se začali nejdříve usazovat na území Kanady, a to již na počátku 17. století. V 50. letech 18. století však tato území vydobyla Velká Británie. Osídlování Austrálie Velkou Británií započala v roce 1788 a krátce poté následoval Nový Zéland. Když do těchto zemí dorazili první evropští osadníci, netušili, zda je země obydlená či ne. V případě Austrálie ji dokonce prohlásili za *terra nullius*, tedy prázdnou neobydlenou zemi, čímž popřeli existenci domorodých kmenů před příchodem osadníků a domorodí obyvatelé tedy byli až do 60. let 20. století značně omezováni. (Humpage 2010, 237) Postupně při prozkoumávání dané země Evropané zjistili, že tam žijí různé domorodé kmeny. Zpočátku se s nimi snažili udržovat přátelské kontakty a zjistit tak o nich i jejich zemi více. Evropané a domorodí obyvatelé spolu také obchodovali a podepisovali smlouvy o vzájemné spolupráci, které byly nezdědky porušovány a dříve či později se začaly ze strany osadníků projevovat snahy o získání

⁶ Je však odhadováno, že tvoří až 2,5 % obyvatel, kvůli problémům při sčítání lidu v odlehlých izolovaných oblastech. (Atkinson, Taylor, Walter 2010, s. 315)

⁷ Australian Bureau of Statistics, Census. <http://www.abs.gov.au/websitedbs/censushome.nsf/home/Census>
⁸ Aboriginies. World Directory of Minorities and Indigenous Peoples. <http://www.minorityrights.org/2603/australia/aborigines.html> (26. 5. 2012)

⁹ Statistics New Zealand, Quick Stats about Maori. <http://www.stats.govt.nz/Census/2006CensusHomePage/QuickStats/quickstats-about-a-subject/maori/language-ko-te-reo.aspx> (26. 5. 2012).

jejich území a asimilaci původních obyvatel. Snahy o zcivilizování a poevropštění obyvatel, které by ve výsledku vedly až ke zničení kulturních zvyklostí, jazyka a celé identity domorodých obyvatel, dosáhly pravděpodobně největšího rozměru v Austrálii. Již brzy po příjezdu Evropanů zde mezi nimi a domorodými obyvateli začaly odehrávat násilné boje o půdu a zdroje surovin. Děti Aboriginies byly unášeny a nuceny pracovat pro Evropany. Vládou byly také posílány na převýchovu a měly být poté absorbovány do společnosti. Tento postup vláda aplikovala až do 60. let 20. století. Pod záminkou ochrany všech domorodých obyvatel byly zřízeny speciální rezervace, v nichž byli Aboriginies pod téměř totální kontrolou.¹⁰ V mírnější formě tento systém fungoval i v Kanadě.

Frankofonní menšina v Kanadě na tom byla, vzhledem ke své povaze, lépe než domorodí obyvatelé. Nepotřebovala být zcivilizována ani vytlačena ze svého původního území, aby se zde Britové mohli usadit. Jediný významnější rozdíl mezi frankofonním a britským obyvatelstvem byl jazyk. Poté co Francie s konečnou platností ztratila všechny svá území v Kanadě, obyvatelé francouzského museli čelit tvrdým podmínkám pod anglickým vedením. Podřízené postavení francouzsky mluvícího obyvatelstva vedlo ke zrodu québeckého nacionalismu ve 30. letech 19. století. Velká Británie zpočátku usilovala o marginalizaci a postupnou asimilaci francouzsky mluvících obyvatel, to se jí však nezdařilo.¹¹

2.2 GEOGRAFICKÁ LOKACE

Původní domorodí obyvatelé všech tří zemí mají velmi podobné osudy, co se týče jejich geografického výskytu a územních práv. Před příjezdem kolonizátorů vlastnili rozsáhlá území v daných zemích, včetně strategických míst či nalezišť surovin. Po příjezdu Evropanů však začali být postupně vytlačováni, často do méně hostinných oblastí či do speciálních rezervací. I když tato území někteří původní obyvatelé stále obývají, mnoho z nich již dnes žije ve městských oblastech.

Podle sčítání lidu z roku 2006, 53 % obyvatel domorodého původu žilo ve městech. Zatímco většina Severoamerických indiánů i Métisů žila v provinciích Alberta, Ontario, Manitoba, Britská Kolumbie a Saskatchewan, Inuité žijí převážně v oblastech

¹⁰ *Bringing them home*. Report of the National Inquiry into the Separation of Aboriginal and Torres Strait Islander Children from Their Families. Sydney 1997, s. 22-23.

¹¹ Library and Archives Canada. <http://www.collectionscanada.gc.ca/confederation/023001-2300-e.html> (27. 5. 2012).

severního polárního kruhu, v teritoriích Nunavut, Yukon a Severozápadním Teritoriu.¹² V Austrálii jsou Aboriginie poměrně rovnoměrně rozprostřeni, největší koncentrace dosahují v oblasti měst a poté také v odlehlejších oblastech centrální a severní Austrálie. Početně dominantnější jsou v Severním Teritoriu, kde tvoří 27,8 % obyvatel.¹³ 84 % Maorů žije ve městech. Většina Maorů, 87 %, žije na Severním ostrově a čtvrtina z nich v regionu Auckland.¹⁴ Frankofonní menšina v Kanadě momentálně tvoří 21,8 % obyvatel. V provincii Québec, kde převážně Kanadané francouzského původu žijí, tvoří téměř 80 % obyvatel. Poté jsou ještě koncentrováni v některých regionech přilehlých provincií Ontario a Nový Brunswick.

2.3 PRÁVA A POSTAVENÍ VE SPOLEČNOSTI

V současnosti již domorodí obyvatelé těchto tří západních demokracií disponují velkým množstvím občanských práv, včetně práva volit. Maorové dokonce získali politická práva již v roce 1840, podepsáním Smlouvy z Waitangi a nedlouho poté získali speciální mandáty v parlamentu, jak bylo zmíněno výše. Od 80. let 20. století zde byla oficiálně aplikována politika bikulturalismu, díky které se například všechny legislativní texty začaly vydávat jak v angličtině, tak v maorštině. (Humpage 2010, s. 236-237) Až do roku 1960 bylo domorodým obyvatelům Kanady odepíráno právo volit ve federálního parlamentu, pokud nesouhlasili s odebráním svého oficiálního statusu domorodých obyvatel.¹⁵ V Austrálii se všichni Aboriginie dočkali práva volit do federálního parlamentu až v roce 1962.¹⁶

V posledních letech roste počet iniciativ týkajících se práv na sebeurčení domorodých obyvatel. Jsou jim uznávány práva na jejich původní území, ohledně kterých v minulosti podepsali s vládami smlouvy. Zde můžeme opět pozorovat o něco horší postavení domorodých obyvatel Austrálie ve srovnání s těmi v Kanadě a na novém

¹²Aboriginal Identity Population: North American Indian, Métis or Inuit (2006). http://atlas.nrcan.gc.ca/site/english/maps/peopleandsociety/population/aboriginalpopulation/abo_2006/AboriginalPopDist06/1 (28. 5. 2012).

¹³ 2006 Census QuickStats: Northern Territory. <http://www.censusdata.abs.gov.au/ABSNavigation/prenav/ViewData?method=Place%20of%20Usual%20Residence&subaction=1&producttype=QuickStats&areacode=7&action=401&collection=Census&textversion=false&breadcrumb=PL&period=2006&javascript=true&navmapdisplayed=true&> (28. 5. 2012).

¹⁴ QuickStats about New Zealand. <http://www.stats.govt.nz/Census/2006CensusHomePage/QuickStats/AboutAPlace/SnapShot.aspx?type=region&tab=Culturaldiversity&id=9999999> (28. 5. 2012).

¹⁵ *First Nations*. World Directory of Minorities and Indigenous Peoples. <http://www.minorityrights.org/2627/canada/first-nations.html> (28. 5. 2012).

¹⁶ *History of the Indigenous Vote*. Australian Electoral Commission 2006.

Zélandu. Byla jim sice uznána práva na vlastnictví půdy, avšak ne na cenné zdroje surovin, například minerálů, které se na této půdě nacházejí.¹⁷ Od 70. let 20. století byl také zaznamenán nárůst zájmu o záležitosti domorodých obyvatel v mezinárodním měřítku. Významnou událostí bylo založení Světové rady pro domorodé národy, která se snažila o získání statusu nevládní organizace OSN, aby mohla hájit zájmy domorodých národů na mezinárodním poli. Jedním z největších úspěchů mezinárodního domorodého hnutí je přijetí Deklarace práv domorodých národů ve Valném shromáždění OSN v roce 2007, která potvrzuje právo domorodých národů na sebeurčení a tím pádem i právo na autonomii a samosprávu v záležitostech souvisejících s jejich vnitřními a místními záležitostmi. (Robbins 2010, s. 261-262)

Co se týče demografických charakteristik domorodých obyvatel, reporty o lidských právech a různé statistiky potvrzují podobný trend ve všech třech zemích. V důsledku útlaku, potlačování práv a snah o asimilaci, sledujeme u domorodých obyvatel horší výsledky než u zbytku obyvatel. Jsou na to ekonomicky hůře, velké procento tvoří nezaměstnaní, což je dáno nedostatečným vyšším vzděláním, ale také bydlením v odlehlých částech země. Není tedy překvapující, že u těchto obyvatel sledujeme i vysokou míru kriminality. Často žijí v nedostačujících životních podmínkách, s čímž souvisí více zdravotních problémů a nižší délka života.¹⁸ Jednotlivé státy se více či méně snaží o nápravu této situace a existují tedy různé programy a organizace, které mají domorodým obyvatelům pomáhat.

S frankofonními obyvateli Kanady, kteří tvořili většinu obyvatel provincie Québec, nemohlo britské vedení nakládat jako s domorodými obyvateli. Proto záhy získali stejná práva jako anglicky mluvící obyvatelstvo. Postupně byl francouzský jazyk zrovnoprávněn s anglickým a dnes jsou dvěma oficiálními rovnoprávnými jazyky v Kanadě.¹⁹

¹⁷ Altman, John: *Amended Land Rights Law will be Bad Law*. Centre for Policy Development, 20. 7. 2006 (online). Dostupné z: <http://cpd.org.au/2006/07/amended-land-rights-law-will-be-bad-law/> (23. 5. 2012).

¹⁸ *Country Reports on Human Rights Practices for 2011*. US Department of State, <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm#wrapper> (29.5.2012). Minorities at Risk, <http://www.cidcm.umd.edu/mar/data.asp> (29.5.2012)

¹⁹ *History of Bilingualism in Canada*, <http://www.pch.gc.ca/pgm/lo-ol/bllng/hist-eng.cfm> (31.5. 2012)

3. ZASTOUPENÍ MENŠIN

Jak jsme již zjistili, i v takových zemích jako je Kanada, Austrálie a Nový Zéland, které dnes řadíme mezi nejvyspělejší a nejdemokratičtější na světě, nebylo ještě v nedávné minulosti s původními obyvateli nakládáno nejlépe. Postupný nárůst nejen politických práv těchto menšin můžeme pozorovat od konce Druhé světové války, kdy tak byli odměněni domorodí obyvatelé, kteří se války účastnili a později všichni ostatní. V tomto období domorodí obyvatelé začínají formovat své vlastní organizace s cílem ochránit své kulturní zvyklosti, tradice či jazyk. Vlády tedy musely s domorodými obyvateli začít jednat a dělat mnohé ústupky a ačkoliv tyto menšiny dosáhly mnohých úspěchů, existuje stále ještě mnoho záležitostí, které je potřeba vyřešit.

3.1 ZASTUPUJÍCÍ INSTITUCE

V současnosti můžeme pozorovat dva typy institucí, když pomineme politické strany, podporující zájmy domorodých menšin. Jsou to organizace vytvářené jimi samotnými a poté vládní programy či ministerstva vytvářené vládou. V této podkapitole se zmíníme o těch významnějších a o úspěších, kterých se jim podařilo dosáhnout

V Kanadě je jednou z nejvýznamnějších organizací Assembly of First Nations, zastupující práva všech domorodých obyvatel. Tato organizace vznikla v roce 1982, avšak její kořeny můžeme sledovat již v 60. letech. Díky Assembly of First Nations byli zástupci domorodých obyvatel poprvé přítomni na jednáních o ústavních dodatcích, které je přímo ovlivňovaly a vyjednali si zde práva jako právo na svá původní území či na samosprávu, která byla poté zakotvena do Ústavy.²⁰ Na počátku 70. let 20. století vznikla v Kanadě organizace, která zastupuje a podporuje Inuity v environmentálních, kulturních, sociálních a politických záležitostech na národní úrovni. Inuit Tapirisat of Canada (ITC), dnes již přejmenovaná na Inuit Tapiriit Kanatami, se podílela na jednom z nejvýznamnějších aktů uznávajících práva na původní území domorodých obyvatel a poskytujících politickou reprezentaci Inuitům – vytvoření teritoria Nunavut v roce 1999, oddělením od Severozápadního Teritoria. Inuité tak získali rozsáhlá území, kde tvoří 85 % obyvatel, a také rovnoprávné zastoupení v místní vládě. (Paluszkiwicz-Misiaczek 2010, s. 94-95). Momentálně tvoří většinu v nunavutském devatenácti-členném Zákonodárném shromáždění.²¹ Domorodí obyvatelé jsou také podporováni vládou, kde

²⁰ Assembly of First Nations, <http://www.afn.ca/index.php/en/about-afn/our-story> (8. 6. 2012).

²¹ *Members of the Legislative Assembly.* Legislative Assembly of Nunavut. <http://www.assembly.nu.ca/members/mla> (6. 6. 2012).

působí Aboriginal Affairs and Northern Development Canada jako jedno z federálních ministerstev a je zodpovědné za plnění vládních závazků a povinností vůči Prvním národům, Inuitům a Métisům.²²

V Austrálii vznikla teprve nedávno organizace podobná kanadské Assembly of First Nations. V roce 2010 tedy vznikl National Congress of Australia's First Peoples, který kromě toho, že podporuje práva Aboriginies a snaží se pro ně zajistit lepší ekonomické či sociální podmínky do budoucnosti, usiluje o to, aby byli Aboriginies uznáni jako první národy, které obývaly Austrálii.²³ Ve srovnání s domorodými obyvateli Kanady, kteří byli jako první národy uznány dávno, jsou v tomto kroku Aboriginies stále pozadu. Působí zde také například Aboriginal Legal Service, organizace pomáhající domorodým obyvatelům se zastupováním u soudu a poskytující právní rady a informace.²⁴ V rámci australské vlády zde působí Department of Families, Housing, Community Services and Indigenous Affairs, ministerstvo které podporuje domorodé Australany skrze řadu programů a služeb, poskytuje podporu skrze dotace a financování domorodým organizacím a jednotlivcům. Vidíme tedy, že domorodým obyvatelům v Austrálii není vyhrazeno samostatné ministerstvo.²⁵

Ačkoliv byla Maorům mnohá práva uznána již Smlouvou z Waitangi v roce 1840, byla i tak často porušována a i na Novém Zélandu bylo tedy potřeba organizací zastupujících jejich zájmy. Maori Court Land disponuje soudními pravomocemi projednávat záležitosti týkající se půdy v Maorském vlastnictví, a to již od 60. let 19. století.²⁶ Poté zde působí další organizace s delší historií, kterou je New Zealand Maori Council fungující téměř 50 let. Za tuto dobu se stala organizací, která je hlavním poradním orgánem vlády ve věcech maorské politiky.²⁷ Dalšími organizacemi jsou například Federation of Maori Authorities, která se stará o ekonomickou prosperitu maorských firem.²⁸ Ze strany státu je maorským záležitostem vyhrazeno samostatné ministerstvo – Ministry for Maori Development.

²² *Aboriginal Peoples and Communities*. Aboriginal Affairs and Northern Development Canada. <http://www.aadnc-aandc.gc.ca/eng/1100100013785/1304467449155> (7. 6. 2012).

²³ National Congress of Australia's First Peoples. <http://nationalcongress.com.au/about-us/> (10. 6. 2012).

²⁴ Aboriginal Legal Service. <http://www.alsnswact.org.au/pages/about-us> (10. 6. 2012).

²⁵ Department of Families, Housing, Community Services and Indigenous Affairs. <http://www.fahcsia.gov.au/Pages/default.aspx> (11. 6. 2012).

²⁶ Maori Land Court. <http://www.justice.govt.nz/courts/maori-land-court> (11. 6. 2012).

²⁷ New Zealand Maori Council. <http://www.newzealandmaoricouncil.com/> (11. 6. 2012).

²⁸ Federation of Maori Authorities. <http://www.foma.co.nz/introduction> (11. 6. 2012).

4. POLITICKÉ STRANY A MENŠINY

Obsahem této kapitoly bude vztah jednotlivých politických stran v Kanadě, Austrálii a na Novém Zélandu k problematice daných menšin. Pozornost bude zaměřena na přístup vládnoucích a opozičních stran, jejich dosavadní úspěchy a plány do budoucna týkající se této problematiky.

4.1 VLÁDNOUCÍ A OPOZIČNÍ STRANY

Současná vládnoucí strana v Kanadě – Conservative party – se v rámci snahy o zkvalitnění životních podmínek domorodých obyvatel zaměřuje na vylepšení jejich ekonomické situace, zdraví, vzdělání a bezpečnosti. V této souvislosti adresuje snahu o vytvoření legislativního rámce pro federální výdaje na domorodé obyvatelstvo. Generální auditor, který provádí nezávislé audity vládních operací, by měl mít pravomoc přezkoumávat, zda jsou tyto finance náležitě užívány. Co se týče bilingvní politiky, strana podporuje rovnoprávný statut anglického a francouzského jazyka v komunikaci s parlamentními institucemi a s vládou a zlepšení příležitostí pro Kanadany naučit se a poté užívat oba jazyky.²⁹ Dvě největší opoziční strany, Liberal Party a New Democratic Party, mají zřízen Výbor pro domorodé obyvatelstvo, který má podporovat jejich účast na politice, ať už jako členové či kandidáti politické strany. Liberální strana se zdá být nejaktivnější v uskutečňování svých záměrů. Při jejím Výboru pro domorodé obyvatelstvo zřídila fond pro financování domorodých kandidátů a současná politika bilingvizmu je jejím úspěchem. Prioritou by dle ní mělo být vzdělávání domorodých obyvatel.³⁰

Vládnoucí Labor Party v Austrálii klade důraz především na blahobyt domorodých dětí, bydlení, zdraví a ekonomickou participaci Aboriginies. Mezi prvními kroky, které tato vláda učinila, byla omluva všem Aboriginies za způsob, jakým s nimi bylo jednáno v minulosti. V průběhu své vlády by chtěla zřídit panel expertů, který má projednat zakomponování Aboriginies do Ústavy, a zlepšení jejich bydlení v odlehlých oblastech.³¹ Opoziční Liberal Party a National Party, které spolu mají dlouhodobou dohodu o koalici a vždy vládnu spolu či zaujímají stejné postoje v opozici, uznávají, že Evropané nepřišli do prázdné země, ale tisíce let předtím tam byli domorodí obyvatelé.

²⁹ Conservative Party of Canada. <http://www.conservative.ca/> (12. 6. 2012)

³⁰ New Democratic Party of Canada. <http://www.ndp.ca/> (12. 6. 2012), Liberal Party of Canada. <http://www.liberal.ca/> (12. 6. 2012).

³¹ Australia Labor Party. <http://www.alp.org.au/> (12. 6. 2012).

Proto by se podle nich mělo konat referendum o začlenění důležitosti Aboriginies do Ústavy. Podporují zlepšení jejich vzdělanosti, zdraví a růst zaměstnanosti.³²

Na Novém Zélandu je vládnoucí stranou National Party, která vládne menšinou, ale má dohodu o podpoře se třemi menšími stranami, včetně Maori party. Zaměřuje především na vzdělání a zdraví Maorů. V těchto oblastech se jí již podařilo dosáhnout několika úspěchů. Vzrostlo například procento Maorů, kteří pokračují v dalším studiu po základní škole, a také procento očkovaných dětí. Strana má v plánu dosáhnout dalších úspěchů ve vzdělávání Maorů a zlepšení jejich zdraví za pomoci zřízení snadno dostupné zdravotní péče pro všechny. Také chce zvýšit jejich angažovanost v ekonomice a podporovat maorský jazyk a kulturu.³³ Opoziční Labour Party, stejně jako její protějšek, australská Labor Party, klade důraz na prosperitu Maorských dětí, bydlení a zajištění příležitostí pro ekonomický růst Maorů, jelikož jejich nezaměstnanost v současnosti činí více než 16 %. Je také pro spravedlivější zastoupení Maorů ve vládě a ponechání speciálně vyhrazených mandátů pro Maory.³⁴

Vidíme, že každá z těchto hlavních politických stran má ve svém programu řešení záležitostí týkajících se původních obyvatel, resp. v Kanadě navíc podpora jazyka frankofonní menšiny. Jednotlivé strany obecně podporují zvýšení prosperity či životních standardů domorodých obyvatel, zlepšení jejich ekonomické situace, zdraví, bydlení, vzdělání, blahobyt dětí. Potřeba řešení problémů v těchto oblastech samozřejmě plyne z minulostí zapříčiněných demografických charakteristik těchto obyvatel, jak již bylo zmíněno výše. Běžně za ně kandidují lidé domorodého původu a nezdá se, aby byli zvoleni (viz níže). Tyto politické strany se tedy nezabývají příliš odlišnými oblastmi týkajícími se domorodých obyvatel, pouze se liší v důrazu na důležitost jednotlivých oblastí, což je samozřejmě dáno ideologií dané politické strany.

³² Liberal Party of Australia. <http://www.liberal.org.au/> (12. 6. 2012), National Party of Australia. <http://www.nationals.org.au/> (12. 6. 2012).

³³ New Zealand National Party. <http://www.national.org.nz/> (13. 6. 2012).

³⁴ New Zealand Labour Party. <http://www.labour.org.nz/> (13. 6. 2012).

5. POLITICKÁ REPREZENTACE MENŠIN

I když mohou být menšiny reprezentovány v rámci výše zmiňovaných stran či dalších politických stran které se dostanou do parlamentu, přece jenom mají vyšší šanci na prosazení svých cílů skrze zvolení kandidátů politických stran zaměřených přímo na reprezentaci dané menšiny. V Kanadě, Austrálii i na Novém Zélandu takovéto strany již v současnosti existují, avšak donedávna tomu tak ještě nebylo a některé z těchto stran ještě ani neměly možnost kandidovat ve volbách do dolní komory parlamentu.

V Kanadě reprezentuje všechny tamější skupiny domorodých obyvatel, tedy Severoamerické Indiány, Inuity a Métisy, First Peoples National Party (dále FPNP), založená v roce 2006. V Austrálii byla první federální politická strana reprezentující Aboriginies - First Nations Political Party (dále FNPP) - registrována v lednu 2011, několik měsíců po posledních federálních volbách. Na Novém Zélandu působí, na rozdíl od dvou předcházejících zemí, dvě politické strany zastupující Maory, Maori Party od roku 2004 a Mana od dubna 2011. Ze všech těchto politických stran již kandidovala každá, kromě australské FNPP, alespoň jednou ve volbách do dolní komory (federálního) parlamentu.

Kanadská FPNP kandidovala již ve třech federálních volbách, avšak doposud v nich nezískala žádný mandát. Je tomu tak proto, že vzhledem ke kanadskému volebnímu systému – FPTP – kdy je zde v jednomandátových volebních obvodech zvolen vždy kandidát s největším počtem hlasů, menší strany, včetně FPNP, jsou podreprezentovány a narušit tuto situaci mohou narušit menšiny koncentrované ve volebních obvodech v dostatečném počtu k získání relativní většiny, jak již bylo zmíněno výše. Domorodí obyvatelé jsou však v Kanadě poměrně rovnoměrně rozprostřeni s výjimkou teritoria Nunavut, kde čítají 85 % obyvatel.³⁵ Toto teritorium má přidělen jeden mandát v dolní komoře kanadského federálního parlamentu a je reprezentováno kandidátem Inuitského původu, avšak za Konzervativní stranu.³⁶ FPNP zde ani jednou nekandidovala. Poté tvoří domorodí obyvatelé většinu, byť jen těsnou – 50,3 % v Severozápadním teritoriu, které má taktéž jeden mandát, zatím však zde nebyl zvolen kandidát domorodého původu. Strana zde kandidovala pouze v roce 2008, avšak

³⁵ Aboriginal Identity Population. <http://www12.statcan.ca/census-recensement/2006/dp-pd/hlt/97-558/pages/page.cfm?Lang=E&Geo=CMA&Code=62&Table=1&Data=Count&Sex=1&Age=1&StartRec=1&Sort=2&Display=Page&CSDFilter=5000> (15. 6. 2012).

³⁶ Official Voting Results 2011. Elections Canada. <http://www.elections.ca/scripts/ovr2011/default.html> (15. 6. 2012).

nedokázala zde dostatečně oslovit voliče a získala nejmenší počet hlasů.³⁷ Program FPNP není příliš propracovaný, organizace strany se zdá být téměř neexistující. V posledních volbách 2011 za ni kandidoval pouze jeden kandidát – její předseda William Morin. Přitom při kandidatuře ve dvou zmíněných obvodech by strana při vhodném politickém marketingu mohla zaujmout potenciální voliče domorodého původu, jelikož by chtěla zrušit Senát a místo něj zavést Sněmovnu prvních národů reprezentující původní obyvatel. Mezi její další cíle patří boj s chudobou, ekonomický rozvoj či podpora participace domorodých obyvatel na politice³⁸

Australská FNPP vznikla sloučením Ecological, Social Justice, Aboriginal Party, založené v roce 2010 v Západní Austrálii a First Nations Original Peoples Party, jejího protějšku ze Severního Teritoria. Její tři členové kandidovali již ve volbách 2010, ale ještě jako nezávislí kandidáti. Tato strana, která měla po sloučení přes 2000 členů, doufá, že pro příští federální volby, které by se oficiálně měly konat v roce 2013, bude mít kandidáty ve všech státech a teritoriích.³⁹ Aboriginies jsou v Austrálii rozprostřeni ještě rovnoměrněji než v Kanadě, navíc volební systém AV vyžaduje aby měl vítězný kandidát v jednomandátovém volebním obvodě absolutní většinu. Největší koncentrace Aboriginies je ve volebním obvodě Lingiari v Severním Teritoriu, kde tvoří 43,5 % obyvatel (pro srovnání, obvod s druhým největším podílem Aboriginies na celkovém počtu obyvatel, jich má pouze 16,8 %). V tomto obvodě pravidelně kandiduje několik domorodých kandidátů, včetně jednoho současného člena FNPP v roce 2010, který kandidoval jako nezávislý, avšak žádný z nich doposud nebyl zvolen. Od roku 1998 zde dlouhodobě vítězí kandidát Laboristů Warren Snowdon. Je tedy otázkou, zda zde bude mít strana šanci na úspěch ve federálních volbách. Za stávajících podmínek se tyto šance zdají být minimální.⁴⁰ Strana usiluje o spravedlivé zastoupení všech Aboriginies, lepší ekonomické příležitosti, uznání jejich kultury⁴¹, a také chce, aby se Severní Teritorium stalo státem.⁴²

³⁷ Official Voting Results 2008. Elections Canada. <http://www.elections.ca/scripts/OVR2008/default.html> (16. 6. 2012).

³⁸ First Peoples National Party of Canada. <http://www.fpnpc.ca/> (16. 6. 2012).

³⁹ Ecological, Social Justice, Aboriginal Party. <http://esjap.org.au/History.html> (16. 6. 2012)

⁴⁰ Australia Votes - 2010 Federal Election. <http://www.abc.net.au/elections/federal/2010/guide/ling.htm> (16. 6. 2012)

⁴¹ *Australia's First Aboriginal Political Party Launches Policies*. <http://caama.com.au/australias-first-aboriginal-political-party-first-nations-political-party-launches-policies#more-29483> (16. 6. 2012).

⁴² *First Nations Political Party Formed*. <http://www.adelaidenow.com.au/news/national/first-nations-political-party-formed/story-e6frea8c-1225985264087> (16. 6. 2012).

Maori Party kandidovala od svého založení ve volbách do parlamentu již třikrát, stejně jako FPNP v Kanadě, avšak s daleko většími úspěchy. Od voleb 2005 získává pravidelně mandáty díky hlasům v maorských volebních obvodech a díky tomu jsou jí také přerozdělovány hlasy, podle jejich procenta na úrovni kandidátských listin. Jelikož strana zatím vždy získala více mandátů v jednomandátových volebních obvodech, než by odpovídalo jejímu podílu hlasů na úrovni kandidátních listin, vznikly zde převislé mandáty, které jí byly přiděleny. V současnosti má strana 3 poslance v parlamentu a má dohodu o podpoře s vládnoucí National Party. Strana ve svém programu deklaruje snahu o zřízení Maorského měnového fondu, který by poskytoval financí pro rozvoj a ekonomický růst, zřízení ministra pro maorský jazyk či dostupnost vzdělání a kvalitní zdravotní péče pro všechny. Snaží se také prosadit o automatické zařazení všech Maorů na maorské volební registry, s tím, že by se Maorové mohli přeregistrovat na všeobecné, pokud by chtěli (v současnosti je to naopak).⁴³ Tím by se zvýšil počet Maorů registrovaných na speciální maorské registry a tudíž i počet volebních obvodů vyhrazených Maorům. Což by také mohlo potencionálně zvýšit počet mandátů pro stranu samotnou. V dubnu 2011 opouští poslanec Hone Harawira Maori Party a zakládá novou maorskou politickou stranu pod názvem Mana. Téhož roku ve volbách strana poprvé kandiduje a získává jeden mandát, který znovu ohazuje Hone Harawira, ačkoli za jinou politickou stranu než naposled. Strana je levicově orientovaná, zaměřuje se na chudší obyvatelstvo, prohlašuje, že jí jde o plnou zaměstnanost či zdraví občanů.⁴⁴

Frankofonní menšinu v Kanadě reprezentuje Québecký blok, založený v roce 1991, který reprezentuje na federální úrovni zájmy Québečanů, z nichž je přes 80 % frankofonních. Jedná se o regionální stranu, která kandiduje pouze v provincii Québec a podle Sartoriho teorie je stranou reprezentující tzv. odolávající menšiny, které jsou koncentrovány v určitých volebních obvodech v dostatečném počtu pro získání relativní většiny. (Sartori 2011, s. 53-60) Pravidelně získávala ve federálních volbách více než polovinu mandátů provincie Québec, s výjimkou posledních voleb 2011. Obhazuje Québecké zájmy, kulturu, francouzský jazyk a usiluje o nezávislost jako suverénní stát. V roce 1995, kdy se konalo referendum o samostatnosti Québecu, vedl kampaň pro osamostatnění, referendum však pro něj dopadlo neúspěšně.⁴⁵

⁴³ Maori Party. <http://www.maoriparty.org> (17. 6. 2012).

⁴⁴ Mana. <http://mana.net.nz/> (17. 6. 2012).

⁴⁵ Bloc Québécois. <http://www.blocquebecois.org/accueil.aspx> (17. 6. 2012).

Pozorujeme, že volební systémy hrají velkou roli v tom, zda kandidáti za strany reprezentující menšiny budou zvoleni do dolních komor či ne. Jiný volební systém by mohl změnit mnohé. Neméně důležité je však také rozmístění menšin, čili potencionálních voličů těchto stran. Vidíme, že při koncentraci menšiny v určitých volebních obvodech, je schopna daná menšina získat velký počet mandátů, větší než kdyby byla rovnoměrně rozprostřena po území celého státu. V některých případech by však tyto charakteristiky strany mohly využít a kandidaturou ve vhodných volebních obvodech (se silnější koncentrací dané menšiny) společně s dobrým politickým marketingem by mohly dosáhnout i za stávající situace zisku mandátů. V neposlední řadě hrají svou roli také speciální volební obvody vyhrazené menšinám, bez nichž by strany na Novém Zélandu, jež je reprezentují, nemusely vůbec získat mandáty a byly by tak ve stejné situaci jako strany domorodých menšin v Kanadě a Austrálii.

5.1 VOLBY

Jak již bylo řečeno v úvodu práce, budou analyzovány volby do dolních komor parlamentů. V případě Kanady a Austrálie do dolní komory federálního parlamentu a v případě Nového Zélandu do celého parlamentu, jelikož je zde jednokomorový. V Kanadě je voleno do Dolní sněmovny 308 členů, kteří jsou voleni v jednotlivých provinciích a teritoriích, jimž jsou mandáty přiděleny dle počtu obyvatel. (viz. Tabulka 1)

Tab. 1: Rozdělení mandátů podle provincií a teritorií

Název území	Počet obyvatel	Počet mandátů
Newfoundland and Labrador	514,536	7
Prince Edward Island	140,204	4
Nova Scotia	921,727	11
New Brunswick	751,171	10
Québec	7,903,001	75
Ontario	12,851,821	106
Mantinoba	1,208,268	14
Saskatchewan	1,033,381	14
Alberta	3,645,257	28
British Columbia	4,400,057	36
Yukon	33,897	1

Northwest Territories	41,462	1
Nunavut	31,906	1
Kanada	33,476,688	308

Zdroj: <http://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/index-eng.cfm>

Do australské Sněmovny reprezentantů je voleno 150 poslanců v šesti státech a dvou teritoriích, přičemž každému ze států je z ústavy garantováno alespoň pět poslanceckých mandátů. Všechny státy, kromě Tasmánie, jich však nyní mají více než pět v závislosti na počtu obyvatel. (viz. Tabulka 2) Do Parlamentu Nového Zélandu je voleno celkem 120 poslanců, přičemž 70 z nich je voleno relativně většinovým volebním systémem a 50 poměrným volebním systémem..

Tab. 5: Rozdělení mandátů podle států a teritorií

Název území	Počet mandátů
New South Wales	48
Victoria	37
Queensland	30
Western Australia	15
South Australia	11
Tasmania	5
Australian Capital Territory	2
Northern Territory	2

Zdroj:

http://www.aph.gov.au/About_Parliament/House_of_Representatives/Powers_practice_and_procedure/00_-_Infosheets/Infosheet_8_-_Elections_for_the_House_of_Representatives

Jak bylo zmíněno v první kapitole, podle Reillyho a Reynoldse by legislativní orgán měl být jakýmsi zrcadlem národa, které bude odrážet strukturu společnosti včetně jejích minorit. Spočítáme si tedy, kolik poslanců menšin by ideálně mělo být zvoleno v námi vybraných zemích, aby zde byly menšiny dostatečně reprezentovány vzhledem ke svému podílu na obyvatelstvu. V Kanadě by 3,8 % domorodých obyvatel mělo mít v Dolní sněmovně alespoň 11 zástupců a 21,8 % frankofonních Kanadčanů by jich mělo mít 67. Aboriginies, kteří tvoří 2,3 % obyvatel Austrálie, by měli mít 3 zástupce ve

Sněmovně reprezentantů a 14,6 % Maorů by mělo mít alespoň 17 poslanců v Parlamentu Nového Zélandu.

Nyní zjistíme, jak je tomu ve skutečnosti. Od roku 1996, kterým je téma časově vymezeno, ve všech třech zemích pravidelně kandidují obyvatelé domorodého původu, jak za strany reprezentující přímo danou menšinu, tak i za ostatní politické strany. Ze stran zastupujících tyto menšiny, byly doposud úspěšné pouze ty zastupující frankofonní Kanaďany a Maory na Novém Zélandu, tedy Québecký blok, Maori Party a Mana. Za Aboriginies v Austrálii a domorodé obyvatele Kanady doposud nebyl zvolen jediný poslanec FNPP či FPNP. Zato zde byli již zvoleni kandidáti domorodého původu za jiné politické strany.

V Austrálii byl ze zástupců Aboriginies, kteří do této doby kandidovali ve volbách do Sněmovny reprezentantů, zvolen zatím pouze jeden, a to v posledních volbách v roce 2010. Do tohoto roku nebyli Aboriginies ve Sněmovně vůbec reprezentováni. Nyní již poslanec Ken Wyatt, kandidoval za Liberály v Západní Austrálii ve volebním obvodu Hasluck.⁴⁶ Ačkoliv se v tomto volebním obvodu hlásí k domorodému původu pouze 2,8 % obyvatel, Wyatt zde získal 42,0 % prvních preferencí a po přerozdělování preferencí získal potřebnou nadpoloviční většinu nutnou ke zvolení.⁴⁷ Je tedy jisté, že byl zvolen za pomoci hlasů nedomorodých obyvatel a roli v jeho zvolení zde hrál spíše jeho politický program a příslušnost k dané politické straně než jeho domorodý původ. Naopak ve výše zmíněném obvodu Lingiari s největší koncentrací Aboriginies, kde tvoří 43,5 % ještě nebyl kandidát domorodého původu zvolen. Současný jeden mandát poslance domorodého původu tedy představuje 0,7 % všech mandátů pro 2,3 % Aboriginies, kteří jsou tak podreprezentováni. K dostatečné reprezentaci by museli být zvoleni ještě dva kandidáti. Za stávajícího volebního systému by se to pouze s hlasy domorodých obyvatel mohlo podařit ve volebním obvodu Lingiari, kde by mohla mít úspěch FNPP. Jinak by k tomu mohlo dojít jako v případě Kena Wyatta, který nebyl zvolen domorodými obyvateli. Pro jistější zvolení domorodých kandidátů by mohla být vhodným nástrojem změna volebního systému či zavedení speciálně vyhrazených mandátů pro Aboriginies.

⁴⁶Ken Wyatt welcomed to parliament in traditional ceremony. The Australian, 28. 9. 2010. <http://www.theaustralian.com.au/national-affairs/ken-wyatt-welcomed-to-parliament-in-traditional-ceremony/story-fn59niix-1225930724882> (20. 6. 2012).

⁴⁷ Australia Votes – 2010 Federal Election. <http://www.abc.net.au/elections/federal/2010/guide/hasl.htm> (20. 6. 2012).

V Kanadě byli zatím v každých volbách v sledovaném časovém rozpětí zvoleni poslanci domorodého původu. Od voleb 1997, kdy byli zvoleni dva, jejich počet narůstal až k současným sedmi poslancům. Není překvapující, že pokaždé byl domorodý kandidát zvolen v teritoriu Nunavut, kde tvoří domorodé obyvatelstvo většinu. Poslanci v ostatních volebních obvodech byli zvoleni za pomoci hlasů nedomorodých obyvatel. V současnosti je v Dolní sněmovně pět domorodých poslanců za Conservative Party a dva za New Democratic Party.⁴⁸ Těchto sedm mandátů představuje 2,3 % všech mandátů v poměru s 3,8 % domorodých obyvatel Kanady, kteří jsou tedy podreprezentováni. K ideální reprezentaci domorodých obyvatel v Dolní sněmovně by bylo potřeba zvolit alespoň čtyři další kandidáty. Stejně jako v případě Austrálie, kde jsou také tito obyvatelé podobně rovnoměrně rozptýleni, by k posílení reprezentace mohla vést změna volebního systému či speciální volební obvody.

Na Novém Zélandu jsou stejně jako v Kanadě pokaždé zvoleni zástupci domorodé menšiny Maorů, a to dokonce ve větším množství. Je to dáno především tím, že Maorové tvoří větší část na populaci, než domorodí obyvatelé v Kanadě a také volebním systémem MMP, který po svém zavedení přinesl více proporční výsledky než jeho předchůdce FPTP. Do parlamentu se dostalo více menších politických stran a zvýšilo se zastoupení Maorů. (Vowles, Banducci, Karp 2006, s. 272) Zpočátku byli Maorové se svými šestnácti zástupci ve volbách 1996 a 1999 mírně podreprezentováni, avšak od roku 2002 jsou nadreprezentováni. Od roku 2005 se dostává do parlamentu Maori Party se ziskem čtyř mandátů v maorských volebních obvodech. Pro určení nadreprezentace či podreprezentace Maori Party použijeme v úvodu vysvětlený index deformace. V roce 2005 tedy Maori Party čtyři mandáty, což je 3,31 % mandátů a 2,12 % hlasů pro stranu. Vychází zde index deformace 1,56, což značí nadreprezentaci Maorské strany. (viz. Tabulka 3) Jeden z těchto mandátů byl převislý, jelikož mnozí voliči, kteří ji volili v těchto volebních obvodech, hlasovali na úrovni stranických kandidátních listin pro Labouristy, získala tedy o jedno křeslo více než by jí dle hlasů náleželo. (Vowles, Bandurci, Karp 2006, s. 272-273) Hlasování voličů Maori Party pro Labouristy na úrovni kandidátských listin může být vysvětleno skrze jednání dvou hlavních politických stran po zavedení MMP, kdy v prvních dvou volbách umožnily menším stranám, od kterých poté mohly očekávat povolební spolupráci, vyhrát mandáty

⁴⁸Parliament of Canada.
<http://www.parl.gc.ca/Parlinfo/Compilations/Parliament/Aboriginal.aspx?Menu=HOC-Bio&Language=E&Role=MP&Current=False&NativeOrigin=> (20. 6. 2012).

v některých jednomandátových obvodech. Nabádali své voliče, aby hlasovali v jednomandátových volebních obvodech pro tyto strany či zde samy nekandidovaly, aby jim umožnily výhru. Ačkoli po roce 2002 od tohoto přístupu strany upustily, voliči v něm pokračovali. (Tamtéž, s. 278) Ve Volbách 2008 nastává podobná situace a Maori Party získává pět mandátů v maorských volebních obvodech a jelikož získala malý počet hlasů na úrovni kandidátských listin, jako v minulých volbách, získala o dva mandáty více než by jí mělo podle procenta hlasů náležet. Těchto pět mandátů představuje 4,11 % všech mandátů a 2,39 % hlasů. Index deformace Maorské strany pro tyto volby je 1,72. (viz. Tabulka 3) Hodnota její nadreprezentace od předchozích voleb ještě více narostla. V posledních volbách 2011 došlo ke stejnému jevu. Maorská strana získala v těchto volbách tři mandáty v maorských volebních obvodech a jelikož to bylo opět více než jí mělo příslušet podle hlasů jednotlivým politickým stranám, vznikl zde jeden převislý mandát. Dané tři mandáty představují 2,48 % všech mandátů v parlamentu a 1,43 % hlasů pro Maorskou stranu. Index deformace zde vychází 1,73, což znamená nadreprezentaci strany, která je téměř stejná jako po předchozích volbách. (viz. Tabulka 3) Vidíme tedy, že nadreprezentaci Maori Party, vyšší počet mandátů než by jí náleželo dle počtu hlasů, zde jasně způsobuje volební systém MMP. V těchto volbách poprvé úspěšně kandiduje další maorská politická strana Mana se ziskem jednoho mandátu, který tak představuje 0,83 % všech mandátů a 1,08 % hlasů pro Manu. Index deformace Many je 0,77, takže strana je mírně podreprezentována.⁴⁹ Jak již bylo zmíněno Maorové jsou od roku 2002 nadreprezentováni, v současnosti je zde celkem 20 poslanců Maorského původu, což je o tři více než je potřeba k ideální reprezentaci. Je tedy jisté, že by byli reprezentováni i v případě zrušení speciálních volebních obvodů, avšak nejspíše o něco méně než nyní.

Tab. 3: Index deformace Maorské strany ve volbách 2005-2011

Rok voleb	2005	2008	2011
Procento mandátů (s)	3,31	4,11	2,48
Procento hlasů (v)	2,12	2,39	1,43
Index deformace	1.56	1,72	1,73

⁴⁹Election Results 2011. http://electionresults.govt.nz/electionresults_2011/e9/html/statistics.html (22. 6. 2012)

(I)			
-----	--	--	--

Zdroj: data z <http://www.electionresults.govt.nz/>, výpočet autorka

Frankofonní Kanadčané připad tzv. odolávající menšiny, která je koncentrována v určité oblasti v dostatečném počtu k získání většiny. Ve provincii Québec tvoří kolem 80 % populace, a větší koncentrace se nachází také v několika volebních obvodech v přilehlých provinciích Nový Brunšvik a Ontario. Celkově tvoří frankofonní Kanadčané přibližně 22 % obyvatel Kanady. Québecký blok, jakožto frankofonní politická strana, zastupující zájmy Québecu získával do roku 2008 vždy více než polovinu všech mandátů v provincii. Díky volebnímu systému FPTP, který přináší značně disproporční výsledky, byla tato strana nadreprezentována. Strana měla vždy vyšší procento mandátů než by měla mít na základě procenta hlasů a index deformace tedy nabýval hodnot vyšších než jedna. (viz. Tabulka 4) V posledních volbách 2011 však nastal zvrát a Québecký blok získal pouze čtyři mandáty. Průzkumy veřejného mínění ukazují, že Québečané jsou unavení z dlouhotrvajících debat o národní jednotě a dávají přednost soustředění zájmů na témata jako zdravotní péče či ekonomika.⁵⁰ Pozorujeme tedy rostoucí význam socio-ekonomické cleavage na úkor jazykové.⁵¹ Strana je tedy po posledních volbách výrazně podreprezentována.

Tab. 4: Index deformace Québeckého bloku ve volbách 1997-2011

Rok voleb	1997	2000	2004	2006	2008	2011
Procento mandátů (s)	14,6	12,6	17,5	16,6	15,9	1,3
Procento hlasů (v)	10,7	10,7	12,4	10,5	10,0	6,1
Index deformace (I)	1,36	1,18	1,41	1,58	1,59	0,21

Zdroj: www.elections.ca, výpočet autorka

Frankofonní poslanci však nezískávají své mandáty jen skrze kandidaturu za Québecký blok v provincii Québec a spolu s několika kandidáty z provincií Nový Brunšvik a Ontario jsou voleni jako zástupci ostatních politických stran. Průměrný počet

⁵⁰ Canada Votes. Canada Election 2011. <http://www.cnews.canoe.ca/CNEWS/Canada/CanadaVotes/> (22. 6. 2012)

⁵¹ Viz. Koncept cleavages (Lipset, Rokkan 1967)

zvolených poslanců frankofonního původu za období voleb 1997-2011 je 75. I když byli tedy v posledních volbách za Québecký blok zvoleni pouze čtyři poslanci, celkový počet frankofonních poslanců se oproti předchozím volbám příliš nemění, jelikož jsou zvoleni za jiné politické strany. Pokaždé je přitom zvoleno více frankofonních poslanců, než je námi spočítaný ideální stav podle poměru k obyvatelstvu, tedy více než 67 frankofonních zástupců. (viz. Tabulka 5)

Rok voleb	1997	2000	2004	2006	2008	2011
Frankofonní poslanci	74	76	73	77	75	76

Zdroj: www.elections.ca

ZÁVĚR

Tato bakalářská diplomová práce se zabývala analýzou důsledků volebních systémů tří zemí s historickou návazností na Velkou Británii: Kanadou, Austrálií a Novým Zélandem, a dopadem na reprezentaci jejich menšin. Cílem bylo zjistit, zda jsou menšiny v zemi s poměrným volebním systémem lépe zastoupeny než v zemi s většinovým volebním systémem a zda jsou tyto menšiny v některých zemích nadreprezentovány či podreprezentovány. Další výzkumnou otázkou bylo, zda reprezentace těchto menšin závisí pouze na volebním systému.

Domorodé menšiny mají v těchto zemích s koloniální minulostí mnoho společných charakteristik. Jsou poměrně rovnoměrně rozprostřeni v jednotlivých zemích, byli v minulosti utlačováni kolonizátory, postupně však získali všechna občanská práva. Politická práva získali Maorové ve srovnání s domorodými obyvateli Kanady a Austrálie dříve, jelikož již v 19. století podepsali smlouvu s Brity, kteří si nemohli dovolit vzpuru od menšiny, která byla v té době poměrně početná. Demografické charakteristiky těchto menšin jsou takřka stejné. Tito obyvatelé žijí ve špatných životních podmínkách, jsou na tom ekonomicky hůře než nedomorodé obyvatelstvo, nejsou dostatečně vzdělaní a panuje mezi nimi vysoká míra kriminality. Existuje zde mnoho organizací a vládních programů, které se snaží zlepšit podmínky těchto menšin. Frankofonní menšina v Kanadě je v úplně jiné pozici než tyto domorodé menšiny. Jakožto početná civilizovaná menšina evropského původu koncentrovaná v jednom regionu, byla schopna vzdorovat kolonizátorům a získat si rovnocenné postavení. V současnosti se kromě jazyka nijak významně neodlišuje od anglicky mluvícího obyvatelstva.

Všechny tyto menšiny však mají něco společného – všechny důležité politické strany mají ve svém programu postoje či řešení záležitostí týkající se těchto menšin a samy vytvářejí vlastní politické strany, které je mají reprezentovat.

Kanadský volební systém FTPT obvykle zvýhodňuje dvě nejsilnější strany a podreprezentuje třetí strany. Jelikož zde však působí strana, která disponuje regionální koncentrací voličů, tzv. strana odolávající menšiny, narušuje dominanci prvních dvou stran. Québecký blok, jako strana zastupující frankofonní obyvatelstvo, byl mnoho let v dolní komoře nadreprezentován, ale kvůli změně zájmů jeho voličů je po posledních volbách výrazně podreprezentován. To se však neodrazilo na celkové reprezentaci frankofonního obyvatelstva, které zůstalo v dolní parlamentní komoře

nadrepräsentováno vlivem zvolení poslanců frankofonního původu z kandidátních listin jiných politických stran. Vidíme tedy že na jeho reprezentaci nemá vliv pouze volební systém, ale také geografické rozmístění jeho voličů. Na rozdíl od frankofonního obyvatelstva jsou domorodí obyvatelé poměrně rovnoměrně rozmístěni, tudíž FPTP znesnadňuje jejich zvolení v případě kandidatury za jejich vlastní politickou stranu či pokud se v rámci svého politického programu zaměřují pouze na hlasy domorodých obyvatel. Pokud jsou kandidáty jedné z hlavních politických stran, mají stejné šance na zvolení jako nedomorodí kandidáti. Jak jsme zjistili, zatím byli tito kandidáti zvoleni opravdu jen za velké politické strany, ale i přes to jich nebyl dostatečný počet a domorodí Kanadčané jsou dlouhodobě podrepräsentováni.

Podobným případem jsou Aboriginies v Austrálii, kteří rozmístění poměrně rovnoměrně a nejsou v žádném regionu geograficky koncentrováni. Volební systém AV přináší disproporční výsledky, i když je tato disproporcionalita mírně nižší než u FTPT. Až do roku 2011 zde nebyla zaregistrována žádná politická strana zastupující zájmy Aboriginies a zástupci domorodého obyvatelstva kandidovali za jiné politické strany. Zatím však nijak úspěšně, jelikož byl do Sněmovny zvolen pouze jeden z těchto zástupců, a to zejména díky hlasům nedomorodých obyvatel. Aboriginies jsou tak neustále podrepräsentováni, nejen kvůli volebnímu systému, ale také kvůli svému rovnoměrnému rozmístění. Řešením pro domorodé menšiny v Kanadě i Austrálii by mohlo být vytvoření speciálních volebních obvodů, stejně jako je tomu na Novém Zélandu. Otázkou je, zda by v současnosti bylo možné takovýto krok prosadit a není již pozdě, když k tomu nedošlo již v počátcích formování státu jako na Novém Zélandu. Iniciativy k vytvoření speciálních volebních obvodů by také nemusely mít úspěch z důvodu, že zástupci domorodého původu již ve volbách zvoleni bylo, zastoupení tedy mají a není třeba vytvářet speciální volební obvody.

I když Maorové získali vyhrazené mandáty v parlamentu, byli podrepräsentováni kvůli volebnímu systému FPTP. Obrat nastal po změně FPTP na MMP, který přináší více proporční výsledky, díky kterým se zvýšilo zastoupení Maorů. Z počátku byli v prvních dvou volbách Maorové ještě mírně podrepräsentováni, ale po zvýšení počtu maorských volebních obvodů začínáme od voleb 2002 sledovat trend nadrepräsentace Maorů. Nadrepräsentována je také Maorská strana, díky které vznikají od voleb 2005 převislé mandáty.

Předpoklad, že menšiny budou lépe repräsentovány v zemi s poměrným volebním systémem než v zemi s většinovým volebním systémem se nám tedy potvrdil

a díky speciálně vyhrazeným mandátům zde menšina dosáhla nadreprezentace. Zjistili jsme, že volební systém hraje ve zvolení poslanců těchto menšin významnou roli, avšak neméně důležité je také geografické rozmístění menšin. Vliv má také zavedení (či nezavedení) speciálních volebních obvodů.

Zastoupení frankofonní menšiny v Kanadě a Maorů na Novém Zélandu je tedy téměř ideální a z pohledu autorky není v současné době a blízké budoucnosti ohroženo. Zajímavé bude sledovat vývoj kanadského stranického systému s ohledem na úpadek Québeckého bloku. Nejvhodnějším řešením (nejen) s ohledem na reprezentaci domorodého obyvatelstva se zdá být změna volebního systému.

PRAMENY A LITERATURA

PRAMENY

Aboriginal Identity Population: North American Indian, Métis or Inuit (2006). Natural Resources Canada. <http://www.nrcan.gc.ca/home>

Aboriginal Legal Service. <http://www.alsnswact.org.au/pages/about-us>

Aboriginal Peoples and Communities. Aboriginal Affairs and Northern Development Canada. <http://www.aadnc-aandc.gc.ca/eng/1100100013785/1304467449155>

Assembly of First Nations, <http://www.afn.ca/index.php/en/about-afn/our-story>

Australia Labor Party. <http://www.alp.org.au/>

Australia Votes - 2010 Federal Election.
<http://www.abc.net.au/elections/federal/2010/guide/ling.htm>

Australia's First Aboriginal Political Party Launches Policies.
<http://caama.com.au/australias-first-aboriginal-political-party-first-nations-political-party-launches-policies#more-29483>

Australian Bureau of Statistics, Census.
<http://www.abs.gov.au/websitedbs/censushome.nsf/home/Census>

Bloc Québécois. <http://www.blocquebecois.org/accueil.aspx>

Bringing them home. Report of the National Inquiry into the Separation of Aboriginal and Torres Strait Islander Children from Their Families. Sydney 1997, 524 s.

Canada Votes. Canada Election 2011.
<http://www.cnews.canoe.ca/CNEWS/Canada/CanadaVotes/>

Conservative Party of Canada. <http://www.conservative.ca/>

Country Reports on Human Rights Practices for 2011. US Department of State,
<http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm#wrapper>

Department of Families, Housing, Community Services and Indigenous Affairs.

<http://www.fahcsia.gov.au/Pages/default.aspx>

Ecological, Social Justice, Aboriginal Party. <http://esjap.org.au/History.html>

Elections Canada. <http://www.elections.ca/scripts/ovr2011/default.html>

Election Results 2011.

http://electionresults.govt.nz/electionresults_2011/e9/html/statistics.html

Federation of Maori Authorities. <http://www.foma.co.nz/introduction>

First Nations Political Party Formed.

<http://www.adelaidenow.com.au/news/national/first-nations-political-party-formed/story-e6frea8c-1225985264087>

First Peoples National Party of Canada. <http://www.fpn poc.ca/>

History of Bilingualism in Canada, <http://www.pch.gc.ca/pgm/lo-ol/bllng/hist-eng.cfm>

History of the Indigenous Vote. Australian Electoral Commission 2006. 16 s.

Ken Wyatt welcomed to parliament in traditional ceremony. The Australian, 28. 9. 2010.

<http://www.theaustralian.com.au/national-affairs/ken-wyatt-welcomed-to-parliament-in-traditional-ceremony/story-fn59niix-1225930724882>

Liberal Party of Australia. <http://www.liberal.org.au/>

Liberal Party of Canada. <http://www.liberal.ca/>

Library and Archives Canada.

<http://www.collectionscanada.gc.ca/confederation/023001-2300-e.html>

Mana. <http://mana.net.nz/>

Maori Land Court. <http://www.justice.govt.nz/courts/maori-land-court>

Maori Party. <http://www.maoriparty.org>

Members of the Legislative Assembly. Legislative Assembly of Nunavut.
<http://www.assembly.nu.ca/members/mla>

Minorities at Risk, <http://www.cidcm.umd.edu/mar/data.asp>

National Congress of Australia's First Peoples. <http://nationalcongress.com.au/about-us/>

National Party of Australia. <http://www.nationals.org.au/>

New Democratic Party of Canada. <http://www.ndp.ca/>

New Zealand Labour Party. <http://www.labour.org.nz/>

New Zealand Maori Council. <http://www.newzealandmaoricouncil.com/>

New Zealand National Party. <http://www.national.org.nz/>

Parliament of Canada.

<http://www.parl.gc.ca/Parlinfo/Compilations/Parliament/Aboriginal.aspx?Menu=HOC-Bio&Language=E&Role=MP&Current=False&NativeOrigin=>

Statistics Canada, Census. <http://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2006/index-eng.cfm>

Statistics New Zealand, Census.

<http://www.stats.govt.nz/Census/2006CensusHomePage/>

World Directory of Minorities and Indigenous Peoples. www.minorityrights.org

LITERATURA

ATKINSON, Rowland – TAYLOR, Elizabeth – WALTER, Maggie: *Burying Indigeneity: The Spatial Construction of Reality and Aboriginal Australia*. Social & Legal Studies 2010, s. 311-330.

DENEMARK, David: *Choosing MMP in New Zealand: Explaining the 1993 Electoral Reform*. In: WATTENBERG, Martin P. – SHUGART, Matthew S. (Eds.): *Mixed Electoral systems: The Best of Both Worlds?* London 2003, s. 70-95.

DURNIK, Mitja: *Aboriginal participation in Canadian hydroelectric development: political economy and public policy*. Annals of the Croatian Political Science Association 2008, č. 5, s. 367-395.

FARREL, David M. – MCALLISTER, Ian: *The Australian Electoral System: Origins, Variations, Consequences*. Sydney, University of New South Wales Press 2006, 215 s.

HUGHES, Melanie M.: *Intersectionality, Quotas, and Minority Women's Political Representation Worldwide*. American Political Science Review, August 2011, 17 s.

HUMPAGE, Louise: *Institutions, interests and ideas: explaining social policy change in welfare states incorporating an indigenous population*. Journal of European Social Policy 2010, s. 235-247.

CHYTÍLEK, Roman – ŠEDO, Jakub – LEBEDA, Tomáš – ČALOUD, Dalibor.: *Volební systémy*. Praha, Portál 2009, 376 s.

LEBEDA, Tomáš: *AMS není MMP. Poznámka ke kategorizaci dvou zdánlivě podobných systémů*. MLEJNEK, Josef (Ed.): *Smíšené volební systémy a většintvorné modifikace systémů poměrných*. Praha, Karolinum 2010, s. 15-26.

NOVÁK, Miroslav – LEBEDA, Tomáš (Eds.): *Volební a stranické systémy. ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá voda u Pelhřimova, Aleš Čeněk 2004, 485 s.

PALUSZKIEWICZ-MISIACZEK, Magdalena: *Colonization and Decolonization of Inuit Population in Canada*. *Journal of American Studies* 2010, č. 11, s. 91-97.

REYNOLDS, Andrew – REILLY, Ben – ELLIS, Andrew: *Electoral System Design*. Stockholm, International Institute for Democracy and Electoral Assistance 2005, 223 s.

ROBBINS, Jane: *A kation within? Indigenous peoples, representation and sovereignty in Australia*. *Ethnicities* 2010, č. 10, s. 257-274.

SARTORI, Giovanni: *Srovnávací ústavní inženýrství: zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. Praha, SLON 2011, 238 s.

SHUGART, Matthew S. – WATTENBERG, Martin P.: *Mixed-Member Electoral Systems: A Definition and Typology*. In: SHUGART, Matthew S. – WATTENBERG, Martin P. (Eds.): *Mixed Electoral systems: The Best of Both Worlds?* London 2003, s. 9-24.

TANGUAY, Brian, - BITTLE, Steven: *Parliament as a mirror to the nation: Promoting diversity in representation through electoral reform*. *Canadian Issues*, summer 2005.

TOGEBY, Lise: *The political representation of ethnic minorities: Denmark as a deviant case*. *Party Politics* 2008.

VOWLES, Jack: *New Zealand: The Consolidation of Reform?* In: GALLAGHER, Michael – MITCHELL, Paul (Eds.): *The Politics of Electoral Systems*. New York, Oxford University Press 2005, s. 296-312.

VOWLES, Jack – BANDUCCI, Susan A. – KARP, Jeffrey A.: *Forecasting and Evaluating the Consequences of Electoral Change in New Zealand*. *Acta Politica*, 41, 2006, s. 267-284.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá srovnáním důsledků volebních systémů používaných při volbách do dolních komor parlamentů v Kanadě, Austrálii a na Novém Zélandu na reprezentaci nejvýznamnějších menšin žijících v těchto zemích. Cílem práce je za pomoci analýzy volebních výsledků zjistit, zda dané volební systémy produkují rovnoměrné zastoupení minorit. Snažíme se také zjistit, zda jsou dané menšiny podreprezentovány či nadreprezentovány a zda mají na jejich reprezentaci vliv také jiné faktory než volební systém. Nejdříve jsou zde porovnány jednotlivé menšiny na základě různých charakteristik, například geografická lokace, podíl menšiny na celkovém počtu obyvatelstva, různé demografické charakteristiky atd. Poté jsou zkoumány zájmy menšin skrze organizace, které samy vytvářejí, a programy či ministerstva vytvářené vládou. Následuje srovnání politické reprezentace menšin. Nejdříve je pozornost zaměřena na přístup větších politických stran k problematice menšin a jejich plány do budoucna v této oblasti. Posléze jsou zkoumány politické strany reprezentující přímo dané menšiny. V poslední kapitole jsou analyzovány volební výsledky.

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with a comparison of impacts of electoral systems used in elections to the lower chambers of parliaments in Canada, Australia and New Zealand on the representation of the most important minorities in these countries. The aim is to find out, whether the electoral systems produce proportional representation of minorities, using an analysis. We also try to find out, whether the minorities are underrepresented or overrepresented and whether there are other factors affecting their representation than electoral system. First the minorities are compared based on different characteristics, for example geographic location, proportion of the minority in population, different demographic characteristics etc. Then the interests of the minorities are examined through organizations they create and programs and departments created by the government. Afterwards the political representation of minorities is compared. Firstly we focus on the approach of main political parties to the minority issues and their plans for the future in this area. Then the political parties representing the minorities are researched. The last chapter analyzes election results.